

1088017

DIE ONTWERP VAN 'N PEDOTERAPEUTIESE PRAKTYK

deur

Suzan Emily Olivier

Voorgelê ter vervulling van 'n
deel van die vereistes vir die graad
Doctor Educationis
in die
Fakulteit Opvoedkunde
Universiteit van Pretoria

PRETORIA

15 Mei 1980

Gerrit,

my kritikus

my steun

my mentor

my man

hierdie werk word in liefde
opgedra aan jou en ons kinders.

BEDANKINGS

My dank aan:

Prof. P.A. van Niekerk, my promotor. Sy werksywer en kritiese denke word hoog op prys gestel. Die belangstelling en aanmoediging wat hy deurgaans betoon het, was 'n bron van inspirasie.

Prof. M.C.H. Sonnekus, vir wat ek van hom kon leer in al die jare wat dit my voorreg was om sy student te wees.

Prof. F. van der Stoep en prof. B.J. Engelbrecht, wat op onbaatsugtige wyse bereid was tot insiggewende akademiese gesprekke.

Die R.G.N. vir finansiële steun. Menings en gevolgtrekkings waartoe gekom word, is dié van die skrywer en moet nie beskou word as die van die R.G.N. nie.

Alle eer aan God van wie die genade ontvang is om hierdie werkstuk te mag voltooi.

S.E. OLIVIER

INHOUDSOPGAWE

Bladsy

HOOFSTUK I

<u>PROBLEEMSTELLING, PROGRAM VAN STUDIE EN UITEENSETTING VAN WERKSWYSE</u>	1
1. <u>INLEIDING</u>	1
2. <u>PROBLEEMSTELLING</u>	2
2.1 INLEIDING	2
2.2 DIE "AFWYKENDE" KIND	3
2.2.1 <u>Inleiding</u>	3
2.2.2 <u>Aanleiding tot afwyking</u>	3
2.3 ENKELE GANGBARE TEORIEË OOR DIE ONTSTAAN VAN AFWYKINGE	6
2.3.1 <u>Inleiding</u>	6
2.3.2 <u>Die aanwending van modelle</u>	7
2.3.3 <u>Die gedragsteoretiese model</u>	8
2.3.4 <u>Die psigodinamiese model</u>	9
2.3.5 <u>Die biofisiese model</u>	13
2.3.6 <u>Die sosiologiese model</u>	16
2.3.7 <u>Die ekologiese model</u>	19
2.3.8 <u>Die anti-teorieë</u>	22
2.4 DIE PEDAGOGIESE VERKLARING VAN AFWYKENDHEID	24
2.4.1 <u>Inleiding</u>	24
2.4.2 <u>Afwykendheid as ontoereikende volwassewording</u>	25
2.5 DIE HUIDIGE HULPVERLENINGSPRAKTYK	31
2.6 DIE ORTOPEDAGOGIEK	35
3. <u>STUDIEPROGRAM</u>	36
4. <u>UITEENSETTING VAN WERKSWYSE</u>	37
5. <u>SLOT</u>	39

HOOFSTUK II

<u>HULPVERLENING</u>	41
1. <u>INLEIDING</u>	41
2. <u>WETTE EN TEORIEË AS GRONDSLAG VIR TERAPIE</u>	42
3. <u>WAT IS TERAPIE?</u>	43
3.1 DIE VERSKIL TUSSEN TERAPIE EN TERAPEUTIEK	43
3.2 PSIGOTERAPIE	43
3.3 INTERVENSIE	44
3.4 GEVOLGTREKKING	45
4. <u>WERKSWYSE TER VERKENNING VAN DIE TERAPEUTIESE PRAKTYK</u>	45
4.1 INLEIDING	45
4.2 KEUSE VAN INLIGTINGSBRONNE	46
4.3 DIE OPSTEL VAN 'N VRAELYS	47
4.4 ORDENING VAN NAVORSINGSGEGEWENS	48
5. <u>DIE HEERSENDE TERAPEUTIESE PRAKTYK</u>	48
5.1 VERKLARING VAN AANLEIDING TOT ONTSPORING	48
5.1.1 <u>Die gedragsteoretiese siening</u>	48
5.1.2 <u>Die psigodinamiese siening</u>	52
5.1.3 <u>Die biofisiese siening</u>	54
5.1.4 <u>Die sosiologiese en ekologiese siening</u>	55
5.1.5 <u>Die anti-teoretiese siening</u>	58
5.1.6 <u>Die pedagogiese siening</u>	59
5.2 TERAPEUTIESE DOELSTELLING	64
5.2.1 <u>Doelformulering as uitkoms van 'n afgebakende, duidelik aanduibare aanvangsdiagnostiese fase</u>	64
5.2.2 <u>Opnamegesprek met alle betrokkenes</u>	65
5.2.3 <u>Aanmeldingsprobleemstelling</u>	65
5.2.4 <u>Afbakening van probleemareas</u>	65

	Bladsy
5.3	VOORBEREIDING 66
5.3.1	<u>Geen spesifieke beplanning</u> 66
5.3.2	<u>Beplanning van totale terapeutiese verloop</u> 66
5.3.3	<u>Korttermynbeplanning</u> 67
5.3.4	<u>Oorhoofse beplanning in kombinasie met beplanning van sessie tot sessie</u> 67
5.3.5	<u>Doelafgrensing vir die terapeut</u> 68
5.3.6	<u>Kontraksluiting</u> 68
5.4	TERAPEUTIESE INHOUD 69
5.4.1	<u>Vrye keuse van die kind</u> 69
5.4.2	<u>Gesamentlike keuse deur terapeut en kind</u> 69
5.4.3	<u>Simboliese hantering van die probleem</u> 70
5.4.4	<u>Seleksie deur die terapeut</u> 71
5.5	DIE TERAPEUTIESE VERHOUDING 72
5.5.1	<u>Vetroulikheid</u> 72
5.5.2	<u>Opregtheid</u> 72
5.5.3	<u>Empatie</u> 73
5.5.4	<u>Hoogagting van menswaardigheid</u> 73
5.5.5	<u>Hulpvaardigheid</u> 73
5.5.6	<u>Aanvaarding</u> 73
5.5.7	<u>Doelbewuste verhoudingstigting</u> 74
5.6	DIE TERAPEUTIESE VERLOOP 74
5.6.1	<u>'n Diagnostiese fase</u> 74
5.6.2	<u>Verifikasie</u> 75
5.6.3	<u>Ingreep</u> 76
5.6.4	<u>Evaluering</u> 77
5.7	METODES EN TEGNIEKE 79
5.7.1	<u>Metodes wat algemeen toegepas word</u> 79

	Bladsy
5.7.1.1	Gedragswysiging 79
5.7.1.2	Direktiewe speel terapie 81
5.7.1.3	Ouervoorligting 83
5.7.1.4	Die voorligtingsgesprek 84
5.7.2	<u>Aanvullende metodes</u> 86
5.7.2.1	Taalverrykingsterapie 87
5.7.2.2	Psigomotoriese terapie 88
5.7.2.3	Ortodidaktiese hulp 89
5.7.2.4	Kunsterapie 90
5.7.2.5	Dramaterapie 92
5.7.2.6	Gesinsterapie 93
5.7.2.7	Omgewingswysiging 96
5.7.3	<u>Minder gesogte metodes</u> 97
5.7.3.1	Die Rogeriaanse non-direktiewe kliënt-gesentreerde terapie 97
5.7.3.2	Oudiopsigofonologiese terapie 98
5.7.3.3	Ellis se rasionele-gevoelsterapie 100
5.7.3.4	Gestaltterapie 102
5.7.3.5	Groepspeel terapie 104
5.7.3.6	Slotbeskouing 106
5.8	OUERBEGELEIDING 107
5.8.1	<u>Hulp met volwassene-problematiek</u> 107
5.8.2	<u>Opleiding in ouerskap</u> 107
5.9	GEVOLGTREKKINGS 109
<u>HOOFSTUK III</u>	
<u>DIE TEORETIESE FUNDERING VAN PEDOTERAPIE</u> 112	
1.	<u>INLEIDING</u> 112

	Bladsy
2.	<u>KINDERANTROPOLOGIESE FUNDERING</u> 115
2.1	INLEIDING 115
2.2	KINDWEES IMPLISEER VOLWASSE-WORDEND-WEES 115
2.3	DIE KIND IS DIE OPVOEDER SE GESPREKSGENOOT 117
2.4	DIE KIND HUNDER NA GEBORGENHEID 118
2.5	DIE KIND IS EKSISTERENDE PERSOON 119
2.6	DIE KIND AS PERSOON IS TOTALITEIT-IN-FUNKSIE 121
3.	<u>DIE NOODSAAKLIKHEID VAN 'N KRITERIALE STRUKTUUR</u> 122
3.1	INLEIDING 122
3.2	DIE OPVOEDINGSGEBEURE EN KRITERIALE ONTWERP 123
4.	<u>DIE PEDAGOGIESE AARD VAN OERBEGELEIDING</u> 126
5.	<u>PEDOTERAPIE AS PEDAGOGIESE HULPVERLENING</u> 127
5.1	INLEIDING 127
5.2	DIE VERSKYNING VAN OPVOEDINGSESENSIES VANUIT FUNDAMENTELE PEDAGOGIESE PERSPEKTIEF 128
5.2.1	<u>Inleiding</u> 128
5.2.2	<u>Die pedagogiese verhoudingstruktuur</u> 128
5.2.2.	Begrip 128
5.2.2.2	Vertroue 129
5.2.2.3	Gesag 129
5.2.3	<u>Die pedagogiese verloopstruktuur</u> 129
5.2.4	<u>Die pedagogiese bedrywigheidstruktuur</u> 130
5.2.5	<u>Die pedagogiese doelstruktuur</u> 131
5.3	DIE VERSKYNING VAN FUNDAMENTELE PEDAGOGIESE KATEGORIEË IN DIE PEDOTERAPEUTIESE GEBEURE 131
5.3.1	<u>Inleiding</u> 131
5.3.2	<u>Die verhoudingstruktuur</u> 132
5.3.3	<u>Die verloopstruktuur</u> 135

	Bladsy
5.3.4	<u>Die doelstruktuur</u> 138
5.3.5	<u>Die bedrywigheidstruktuur</u> 143
5.3.6	<u>Gevolgtrekking</u> 144
5.4	DIE VERSKYNING VAN OPVOEDINGSESSENSIES VANUIT PSIGOPEDAGOGIESE PERSPEKTIEF 144
5.5	DIE VERSKYNING VAN PSIGOPEDAGOGIESE KATEGORIEË IN DIE PEDOTERAPEUTIESE GEBEURE 146
5.5.1	<u>Inleiding</u> 146
5.5.2	<u>Die affektiewe begeleiding tot affektiewe aktualisering</u> 147
5.5.3	<u>Kognitiewe begeleiding tot kognitiewe aktualisering</u> 149
5.5.4	<u>Normatiewe begeleiding tot normatiewe aktualisering</u> 150
5.5.5	<u>Slotbeskouing</u> 157
5.6	DIE VERSKYNING VAN OPVOEDINGSESSENSIES VANUIT DIDAKTIES-PEDAGOGIESE PERSPEKTIEF 159
5.7	DIE VERSKYNING VAN DIDAKTIES-PEDAGOGIESE KATEGORIEË IN DIE TERAPEUTIESE GEBEURE 163
5.7.1	<u>Inleiding</u> 163
5.7.2	<u>Die implementering van didaktiese kategorieë</u> 164
5.7.2.1	Ontsluiting van werklikheid 165
5.7.2.2	Leer 165
5.7.2.3	Vorming 166
5.7.2.4	Oriëntasie 167
5.7.2.5	Begeleiding 169
5.7.2.6	Objektivering of distansiëring 171
5.7.2.7	Imperatiwiteit 171
5.7.2.8	Antisipasie 172
5.7.2.9	Formalisering 172
5.7.2.10	Sosialisering 173
5.7.2.11	Afgrensing 173

	Bladsy
5.7.2.12	Prestasie 174
5.7.2.13	Progressiwiteit 175
5.7.2.14	Reduksie 177
5.7.3	<u>Slotbeskouing</u> 178
6.	<u>DIE VERHOUDING PEDAGOGIE ; ORTOPEDAGOGIE</u> 178
 <u>HOOFSTUK IV</u>	
	<u>DIE ONTWERP VAN 'N PEDOTERAPEUTIESE PRAKTYK</u> 181
1.	<u>INLEIDING</u> 181
2.	<u>DIE PEDOTERAPEUTIESE VERLOOPSTRUKTUUR</u> 183
2.1	INLEIDING 183
2.2	DOELSTELLING 184
2.2.1	<u>Inventarisering</u> 185
2.2.2	<u>Formulering</u> 187
2.2.3	<u>Evalueer</u> 188
2.2.4	<u>Klassifikasie</u> 190
2.3	INHOUD 192
2.3.1	<u>Inleiding</u> 192
2.3.2	<u>Keuse van inhoud</u> 193
2.3.3	<u>Reduksie van inhoud</u> 197
2.3.4	<u>Vraagstelling</u> 199
2.4	VORM 201
2.4.1	<u>Inleiding</u> 201
2.4.2	<u>Keuse van grondvorm</u> 202
2.4.3	<u>Keuse van 'n metodologiese beginsel</u> 203
2.4.3.1	Die direkte beginsel 203
2.4.3.2	Die indirekte beginsel 206
2.4.4	<u>Keuse van ordeningsbeginsel</u> 209

	Bladsy
2.5	STRATEGIEË 212
2.5.1	<u>Inleiding</u> 212
2.5.2	<u>Die lokaal</u> 213
2.5.3	<u>Hulpmiddels</u> 214
2.5.4	<u>Tegniese</u> 215
2.5.4.1	Die voorligtingsgesprek 215
2.5.4.2	Speel terapie 216
2.5.4.3	Die verbeeldingsreis 219
2.5.4.4	Kunsterapie 221
2.5.4.5	Mensmodulering 225
2.5.4.6	Slotbeskouing 227
2.5	EVALUERING 227
3.	<u>DIE SKEMATISERING VAN DIE ONTWERP VAN 'N PEDOTERAPEUTIESE PRAKTYK</u> 230
4.	SLOT 233
 <u>HOOFSTUK V</u>	
	<u>'N EKSEMPLAAR VAN PEDOTERAPEUTIESE HULPVERLEENING AAN 'N KIND IN OPVOEDINGSNOOD</u> 234
1.	<u>INLEIDING</u> 234
2.	<u>AANMELDINGSPROBLEEM</u> 234
3.	<u>HISTORISITEIT</u> 235
4.	<u>SAMEVATTENDE PERSOONSBEELD</u> 236
4.1	PSIGIESE LEWENSVOLTREKING 236
4.2	PROBLEMATIESE OPVOEDINGSGEBEURE 237
5.	<u>LANGTERMYNBEPLANNING</u> 238
5.1	INLEIDING 238
5.2	PROBLEMATIESE BETEKENISSE 238
5.3	REDUKSIE VAN DIE PROBLEMATIESE 239

	Bladsy
5.3.1	<u>Die verhouding kind : self</u> 239
5.3.2	<u>Die verhouding kind : ander</u> 239
5.3.3	<u>Die verhouding kind : dinge</u> 240
5.3.4	<u>Die verhouding kind : God</u> 240
5.4	DOELSTELLING 240
5.4.1	<u>Oorkoepelende doelstelling</u> 240
5.4.2	<u>Implisiete doelstelling</u> 241
5.4.3	<u>Eksplisiete doelstellings</u> 241
5.5	KEUSE VAN ORDERINGSBEGINSEL 243
5.6	KEUSE VAN 'N METODOLOGIESE BEGINSEL 243
6.	<u>DIE PEDOTERAPEUTIESE VERLOOP</u> 243
	<u>Sessie 1</u> 243
	<u>Sessie 2</u> 246
	<u>Sessie 3</u> 249
	<u>Sessie 4</u> 252
	<u>Sessie 5</u> 256
	<u>Sessie 6</u> 259
	<u>Sessie 7</u> 261
	<u>Sessie 8</u> 264
7.	<u>SINTESE</u> 265
7.1	DIE VERHOUDING KIND : SELF 265
7.2	DIE VERHOUDING KIND : ANDER 266
7.3	DIE VERHOUDING KIND : DINGE 266
7.4	DIE VERHOUDING KIND : GOD 267
7.5	SLOTOPMERKING 267
 <u>HOOFSTUK VI</u>	
	<u>BEVINDINGE, GEVOLGTREKKINGS EN AANBEVELINGS</u> 268

	Bladsy
1. <u>BEVINDINGE</u>	268
2. <u>GEVOLGTREKKINGS</u>	271
3. <u>AANBEVELINGS</u>	276
4. <u>SLOT</u>	280
<u>BIBLIOGRAFIE</u>	282
<u>BYLAAG 1</u> VERKENNINGSVRAELYS	296
<u>BYLAAG 2</u> LYS VAN UNIVERSITEITSINSTITUTE IN DIE REPUBLIC VAN SUID-AFRIKA, 1979	298
<u>BYLAAG 3</u> WERKSWYSE GEVOLG DEUR DIE DERTIEN UNIVER- SITEITSKLINIEKE	300
<u>BYLAAG 4</u> ILLUSTRASIES	303
<u>OPSOMMING</u>	308
<u>SUMMARY</u>	310